

Gevolgen van corona voor het niet-bekostigde middelbaar beroepsonderwijs

De inspectie heeft in het mbo verschillende onderzoeken gedaan naar de gevolgen van corona. Allereerst is **onderzoek** gedaan bij instellingen die rijksbekostiging krijgen voor het onderwijs. In Nederland verzorgen ook vele niet-bekostigde instellingen erkende mbo-opleidingen op diverse niveaus. Zij vormen eveneens een belangrijk deel van de onderwijssector, daarom deed de inspectie ook onderzoek bij het niet-bekostigd mbo. Dit onderzoek bestond uit gesprekken met directies van 30 instellingen die erkende opleidingen verzorgen - instellingen van uiteenlopende grootte, in verschillende sectoren en verspreid over het land. De uitkomsten van de directiegesprekken zijn aangevuld met bevindingen uit een studentenenquête. Die studentenenquête is overigens niet representatief voor alle sectoren. Het onderzoek richtte zich op de coronaperiode tot de zomer van 2021. Bij elk thema staat een hyperlink naar een onderbouwende tekst op onze website.

Instellingen ervaren coronaperiode heel verschillend

Ongeveer de helft van de instellingen geeft aan negatieve gevolgen te hebben ervaren van de coronaperiode. De instellingen noemen daarbij het vaakst dat zij een tijdlang opleidingsactiviteiten stop

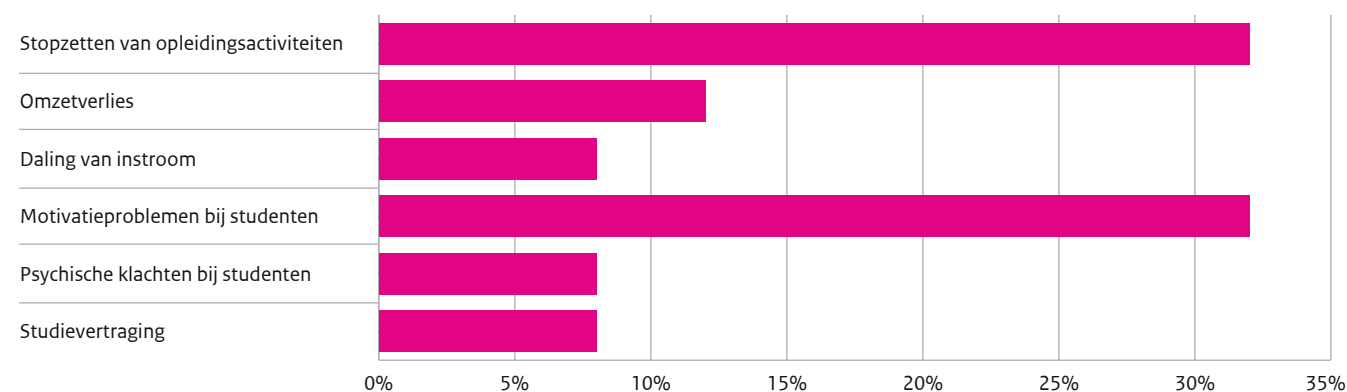
moesten zetten, ze melden omzetverlies, daling van instroom en problemen bij studenten zoals motivatieproblemen, psychische klachten en studievertraging.

Er waren daarnaast veel instellingen die al (groten)deels digitaal onderwijs aanboden, bij hen verliep de overgang naar het afstandsonderwijs soepel. Op andere plekken was een wat grotere investering in

tijd en energie nodig. Dit heeft volgens die instellingen zijn vruchten afgeworpen, ook voor de langere termijn.

Ook vermelden vier instellingen dat het aantal cursisten en/of gediplomeerden niet verschilt van andere jaren en dat de diplomawaarde is behouden. Twee instellingen binnen de zorgsector spreken zelfs over (een behoorlijke) groei.

Vraag aan directies: Welke negatieve gevolgen hebt u ervaren van de coronaperiode?

Figuur 1: Door instellingen meest genoemde negatieve gevolgen; er kon meer dan één antwoord worden gegeven.

Uitval en studievertraging blijft beperkt

Bij 20% van de niet-bekostigde instellingen stopten in de coronaperiode meer studenten met hun opleiding ten opzichte

van vorige jaren; de instellingen geven aan dat dit door de corona-omstandigheden veroorzaakt werd. Ook zeggen instellingen

dat meer studenten dan normaal tijdelijk hun opleidingen pauzeerden of langer over hun opleiding deden. [Lees meer](#)

Online-onderwijs was uitdaging, fysiek waar mogelijk

Verreweg de meeste onderwijsinstellingen (87%) pasten in cursusjaar 2020/2021 hun onderwijs aan vanwege corona-maatregelen of -gevolgen. De meeste van deze instellingen boden een tijdlang ten minste voor een deel online (afstands-) onderwijs in plaats van fysiek onderwijs. Daarbij had 44% van de studenten te maken met hybride onderwijs, waarbij een

deel van studenten de les op de opleiding volgt en een ander deel dezelfde les online. Ook pasten de instellingen andere zaken aan: vooral binnen hun onderwijsprogramma, examinering en beroepspraktijkvorming (de stages). 44% van de ondervraagde studenten vertelde ten minste enige aanpassingen te hebben ondervonden in de beroepspraktijkvorming.

Overigens vonden bij 80% van de instellingen tijdens de coronaperiode nog steeds fysieke onderwijsactiviteiten plaats. In de meeste gevallen waren dit praktijklessen. Als instellingen moeite hadden het onderwijs aan te passen, ging dat meestal over dat ze online-onderwijs moesten inrichten. [Lees meer](#)

Extra inspanningen beperken achterstanden

Twee derde van de instellingen ondernam extra activiteiten in de coronaperiode om de ontwikkeling van de studenten te blijven volgen. Bijvoorbeeld vaker een-op-een-overleg met studenten,

of eerder en vaker opdrachten laten inleveren om zo de voortgang beter te kunnen volgen. Ook genoemd worden een groepsapp en een vast telefonisch inloopmoment bij de docent. Volgens veel

instellingen hielden docenten naast extra aandacht voor de studie-ontwikkeling ook aandacht voor het welbevinden van de studenten. [Lees meer](#)

Knelpunten in beroepspraktijkvorming

De coronaperiode leidde bij twee derde van de instellingen tot knelpunten in de beroepspraktijkvorming (bpv), de stageperiode. Het meest genoemd (64%) wordt het kleiner aantal beschikbare plekken. Als studenten niet (meer) terecht konden, werd in de meeste gevallen de stageperiode verplaatst naar een later moment, een vervangende opdracht gegeven of de instelling bemiddelde bij het zoeken naar een vervangende

bpv-plek in dezelfde branche. Waar de studenten nog wel terecht konden in de beroepspraktijkvorming, was in een derde van de gevallen sprake van een andere invulling. Dat kwam niet altijd ten goede aan de student. In de zorg was er bijvoorbeeld tijdens de coronaperiode meer ziekte onder het personeel, waardoor studenten meer diensten moesten draaien of meer tijd dan normaal op de werkvloer stonden. Het gevolg was

minder begeleiding en ook minder goede begeleiding aan studenten, en te weinig resterende tijd voor de bpv-opdrachten. De helft van de instellingen geeft aan dat de coronaperiode niet heeft geleid tot (wezenlijke) wijzigingen in de samenwerking met de branche of het werkveld. 23% spreekt juist van intensiever contact of een versterkte samenwerking. [Lees meer](#)

Coronaperiode beïnvloedt examinering en diplomering

In hoeverre hadden de coronaomstandigheden gevolgen voor de examencommissie(s), voor hun borgende werkzaamheden, rol en positionering binnen de instellingen? Dat verschilt per instelling. Bij een derde van de instellingen is er naar eigen zeggen niets veranderd, de examens en de borging zijn uitgevoerd zoals gebruikelijk, of er waren slechts

kleine aanpassingen. Ruim de helft van de besturen voerde in de coronaperiode wel grotere wijzigingen door in het examineringbeleid. Examens werden afgezegd, uitgesteld of juist naar voren gehaald. De meest genoemde doorgevoerde maatregel (47%) is het digitaal afnemen van examens, waarbij er op afstand door de examencommissie werd meegelisterd.

De organisatie van aangepaste processen rondom examineren kostte voor veel examencommissies extra tijd, er was meer maatwerk nodig en er vond vaker overleg plaats. Bij twee derde van de instellingen deden de studenten langer over het behalen van hun diploma. Over de diplomawaarde maakt vrijwel geen instelling zich zorgen. [Lees meer](#)

Meeste niet-bekostigde instellingen minder instroom

De instroom tijdens de coronaperiode 2020/2021 bleef bij 60% van de niet-

bekostigde mbo-opleidingen achter ten opzichte van de periode voor corona.

[Lees meer](#)

Extra inspanningen voor zicht op kwaliteit onderwijs

Driekwart van de instellingen heeft ten tijde van de coronamaatregelen extra activiteiten uitgevoerd om zicht te krijgen en te houden op de kwaliteit van het onderwijs en examinering. Dat gebeurde

bijvoorbeeld in de vorm van studentengesprekken en enquêtes. De uitkomsten leidden er soms toe dat de instellingen de onderwijsuitvoering aanpasten, bijvoorbeeld meer begeleiding of extra

digitale scholing van docenten. Een vijfde deel van de instellingen benoemt ook expliciet dat door corona-omstandigheden zaken in positieve zin zijn veranderd. [Lees meer](#)

Veel gevolgen voor socialisatie, verschillende uitdagingen

Terugkijkend is 80% van de instellingen van mening dat de coronamaatregelen gevolgen hebben gehad voor de kernfuncties van het onderwijs. Hierdoor ontstaan volgens de instellingen uitdagingen op diverse vlakken. Als veruit meest urgente punt noemen ze aspecten rond de socialisatie, de vaardigheden om mee te doen en bij te dragen aan de samenleving. Ook de kwalificatie, het

leren zelf, staat volgens een vijfde deel van de instellingen onder druk: verlaten de studenten wel goed beslagen ten ijs het onderwijs? Over de allocatie - komen de studenten uiteindelijk op een goede plek in het vervolgonderwijs en arbeidsmarkt - zien de instellingen nauwelijks problemen. De coronamaatregelen gaven de instellingen op verschillende vlakken

uitdagingen. De meest genoemde uitdagingen zijn: de motivatie en verbinding op peil houden, organisatie van de onderwijsuitvoering als gevolg van het herhaaldelijk wisselend rijksbeleid, de omschakeling naar digitaal onderwijs, en ook het voortbestaan van de instelling door verminderde instroom en financiële gevolgen. [Lees meer](#)

Colofon

Een exemplaar van deze publicatie is te downloaden vanaf de website van de Inspectie van het Onderwijs.

www.onderwijsinspectie.nl

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

© Inspectie van het Onderwijs | Januari 2022